

OCCITANIA

TOLOZA-BARCELONA

Revista Literaria & Sociala de las Terras de Lengua d' Oc

DIRECTORS: Prosper ESTIEU & Joseph ALADERN

SOMARI:

Joseph ALADERN, En Joseph Brunet y Bellet.
 Justin BESSOU, Las Ségos.
 Prosper ESTIEU, Lo Raibe.
 Eugeni ORS, De «El Diabie a Mallorca».
 Joseph ALADERN, Lo repòs en la jornada.
 Antonin PERBOSC, «Fauto d'ourtoграфи».
 La Cigala del Ort, En Josep Rox.
 Josep Rox, La Lengua Lemosina; Reina antan
 reina mai.
 Mossèn Miquel COSTA y LLOBERA, Un poeta
 a sa filla.
 Alfons MASERAS, Sonet.
 E. Aurejac, Retrats campestres: La Toneta del
 Madur.
 Jaume AGUADÉ, Lo mirall màgich.
 Prosper ESTIEU, Bolegadisa.
 J. M.ª de SUCRE, Glosa.
 LA DIRECCIÓ, En honor d'En Mistral.
 Joseph ALADERN, Moviment catalanista.

GRAVATS

Joaquim BIOSCA, Retrat d'en Joseph Brunet y
 Bellet.

REDACCION & ADMINISTRACION

TOLOZA
 Carriera St. Pantaleon, 10

BARCELONA
 Sant Gil, 23, Imprempta

2 fr. 50 per An.

0 fr. 25 N.^o

ASABER

Pregaria à tots nostres legidors e confraires de la premsa occitana, de mandar en doble exemplari lors òbras o lors publicacions: 1 à la **Direccion de Barcelona**, (23, carrer Sant Gil,) e 1 à la **Direccion de Toloza**, (Raissac-subre-Lampy, Aude). Sera parlat dins **Occitania** que de las òbras que seran mandadas en doble exemplari, com es dit aici-subre.

OCCITANIA

Revista Literaria e Sociala de las Terras de Lengua d'Oc

Annada 1.^a

Tolosa-Barcelona, Març 1905

N.º 3

OCCITANS ILLUSTRÉS

En Joseph Brunet y Bellet

En Joseph Brunet y Bellet

Som casi sols a honrar la memoria d'aquesta gran personalitat, y personalitat única, en la literatura catalana. L'home de lletres al dedicarse a produhir en català les seves obres ja vol voluntat, amor a la patria, més aquesta voluntat y aquest amor patri puguen extraordinariament de punt quan se tracta de produhir obres de caracter científich tant particular, com les que produí lo benemerit Brunet y Bellet.

Veus aquí'l motiu principal perque la mort d'en Brunet y Bellet ha passat casi desapercibuda a nostre poble, puig sols ha sigut anunciada com s'anuncia la desaparició d'un vetes-y-fils de la plaça de Santa Maria per aquesta premsa encarregada d'il·lustrar al públich, tutora que ignora les nobles obres d'un literat eminent y esbrina les trapaceries dels malfactors com si d'aquests hagués d'aprendre 'l poble que llegeix.

La vida d'en Brunet y Bellet es una de les més aprofitades y més catalanes que s'han produhit a Catalunya. Son caracter de català práctic y actiu apunta primer que tot. Nat lo 25 de Març de l'any 1818, estudià les ciencias físich-químiques y llengües en les aules de l'antiga Junta de Comerç, havent obtingut sempre les mellors notes y alguns premis. També estudià humanitats en lo Seminari Conciliar. Se dedicà al comerç, començant la seva carrera montant una petita filatura de cotó, fabricant també vetes y fils retorts, per quins productes obtingué primers premis en exposicions dels anys 42 y 51.

Després montà la primera industria mecànica a Catalunya de teixits de fil

de lli, acreditantla y posantla en primera línia, no sols a tot Espanya, sinó també a les nostres ex-colonies, puig sos articles han sigut y son preferits a tots los seus similars.

Se retirà dels negocis quan tenia uns 60 anys per dedicarse més fermement als estudis històrichs y arqueològichs y per formar una bona biblioteca d'obres sobre dites materies y d'altres entre les quals hi ha uns 40 incunables de gran valor.

En aquella època comença la série de ses notables publicacions, impossibles d'analisar en un articlet de revista com lo present, puig cada una de les quals requeriria un estudi extens y profon en consonancia ab lo valor incontrastable de l'obra. La sola enumeració d'aquestes bastarà a donar al lector una idea que l'ajudarà a considerar lo extens de la seva tasca y el cumul de coneixements que havia de atresorar per portarla dignament a cap.

Veus aquí la llista complerta y detallada d'aquestes obres:

OBRES PUBLICADES. «Egipte Assyria y Babilonia» 1885 «Lo joch de naips o cartas» 1886.

Erros historichs — Volum I «Espanya. Ni Ibers ni Fenicis» 1877. Volum II «Ni Aris ni Indo Aris» 1881. Volum III «La Creu. Els monuments megalitichs» 1892. Volum IV «Els grecs, els etruscos. El vidre. Els llamps. Perque's diu llengua d'oc? La gorra catalana» 1895. Volum V «L'escriptura. Lo gravat. L'impremta. Lo Llibre» 1898. Volum VI «De la pretenguda y mal entesa civilisació árabe» 1899.

«El Ajedrez. Investigaciones sobre su origen» 1891. «Los Hethens.» Notas críticas a proposito d'un opuscul en que's tracta de s'ls hethens

colonisaren Catalunya. 1930 «Traducció de la rondalla indiana El Senyor de la Mort» ab una nota comentari. «Jacme Cassulis. De las costums dels homes e dels oficis dels nobles sobre lo joch d'Escachs» traduït del llatí y tret d'un manuscrit del segle XV. «Colón ¿Fué el verdadero descubridor de América? Donde nació?» 1892. Infinitat d'articles sobre arqueologia e historia en revistas y diaris.

OBRES INEDITES: Volum VII d'eros historichs que tracta de Relligió. Varias sença titol y que es de esperar que sien publicades pels seus fills Infinitat d'articles. Ultimament estava terminant la traducció al català de l'obra inglesa «The Records of the Past» (Els recorts del passat).

Veja'l lector si es única a Catalunya la personalitat del senyor Brunet y Bellet; veja si l'home que a l'estudi de tant interessants y diverses matèries ha dedicat los seus coneixements, y no content de dedicarhi'ls seus coneixements hi ha dedicat la seva fortuna per editarles esplendidament per honrar y enlaurar lo nom de Catalu-

nya, no's mereix l'estimació y l'admiració de tots, principalment dels que estiman la patria y treballan per dignificarla y enlaurarla al rench dels pobles civilisats.

La gent de lletres de nostra generació està cometent donchs una gran injustícia ab aquesta personalitat il·lustre; nostres crítics y diaristes estan ocupats y preocupats ara en discutir los dramons y gatades de circumstancies y les noveles y articles volanders del company de redacció, més les obres d'en Brunet y Bellet serán estudiades seriósament anys y més anys després que s'hagin oblidat y arrecanat per sempre aquestos dramas y aquestes noveles que avuy los preocupen y 'ls apassionen. OCCITANIA, donchs, que no interessa a casi ningú, sab interessarse ella sola per aquestos grans homens.

Joseph Aladern

Las Sègos

Del frissou de la mort la recolto tremolo.
 Dex ou gounze boulans pla asugats sus la molo,
 D'un bruch sec, broune et court ramousou lou segol
 Las espigos, dirias, courbados sus lour col
 Que fintou tristomen, quand lour coupo la cambo,
 Aquel bourrèu d'aciè que brounjis et que flambo,
 que flambo et que brounjis. Dins lour besounho plons
 Lous missounhès del bras esquerre, à bels planpouns
 Empounhou lou blat loung, et la faus que tournejo
 Lou toun à plen ental del ban de la ma drecho.
 Toumbo, toumbo, segol! missounas, missounhès!
 Lou soulè de julhet darrè lous castanhès
 Rajo sous prumiès flars. Toumbo, missou tant bèlo!
 Toumbo! Amoulouno-te de gabèlo 'n gabèlo!
 Certos, es pla poulit, jus randals souloumbrats,
 De beire s'alinha lous renes d'erbo pès prats..
 Mès bibo la missou! la recolto granado!
 La recolto del pa, tout l'espouer de l'annado!

LO RAIBE

Vai, sirventes, ten ta via!
(Guilhem Figueyras)

I

Ai fait un raibe encantador
 Qu'en aicest libre venjador
 Afogadament me plai de colcar.
 Una nèit, soscant à Montfört,
 M'apareguèt dins un grand òrt
 Un pòrta-lahut grand e fort
 Dont lo front de lux me venguèt tocar.

II

Abià lo verbe profètic
 E sus sa boca era un cantic
 Suau e potent qu'ai tròp pauc auzid...
 Me venian de son estrument
 Resons comols d'encantament
 E, com en plen espartament,
 L'auzisiai me diré: « Amic! t'ai cauzid!

III

« T'ai cauzid per que's Occitans
 Pòguen enfins als Francimans
 Parlar am los mòts del Castigament!
 Som, ieu, l'eternal Esperit
 Qu'am lait de justícia es noirid,
 E, quand me vei encolerid,
 Lo Conquistador a 'spaventament.

IV

« Sens mals de cap apreni tot,
 Sens corre en loc som en pertot;
 Mon engenh es dius e non pòd finir.
 Pren lo lahut que t'ai portad!
 Dins las mescladas es estad
 E te dira, sempre alertad,
 Tot l'òrre pasad d'un Poble martir.

V

» Ai balhat lo flam poètic
 A Tirtèu, grand aède antic;
 Mon cap clarejant retrais un fanal;
 Immortal, rizi del tombèl;
 Ai congrelhat tot sò qu'es bèl
 E de mon poderòz cerbèl,
 Aprèp Archilòc, nasquèt Juvenal!

VI

» Ai inspirat als Trobadors
 Lors sirventèses aparadors,
 Quand los Estrangers subtralentads
 Orrejaban la terra d'Oc
 E, dins lo sang e dins lo fòc,
 Espotisian en tant bèl lòc
 Tos valents Aujols e lors libertats.

VII

» Auzis-me plan! Vòli tornar
 Demest los Vincuds e tronar
 Suls debrembadors e subre l'agrum
 Dels malfazents politicians!
 Remembratz-vos tempes ancians,
 Tròp aflaquids Lengadocians,
 E pauzatz l'Esper sus vòstre front trum!

Lengadoc

Prosper Estien

De «El Diabla a Mallorca»

A la llum verdejanta de sos ulls de feli,
 que la « Cova del Drach » fan tornar resplandenta,
 abandona del llach a la carícia lenta
 l'andrògyn Lucifer un cos alabastrí.

Sols un extern remor logra a dins pervenir ;
 una rauxa de vent s'es entrada furienta,
 y apar que'l mon decrepít, al de-fora, s lamenta
 en llarguissim udol de sa próxima fi.

L'andrògyn Lucifer, ab calma voluptuosa,
 fa jugar els seus musculs, y en l'esmeragda fosa
 del liach profund contempla sa figura espillada,

Y es llavors quant prenentlo l'afrodisiaca furia
 petoneja ses carns, foguejant de luxuria,
 y's torç, tot sol, tot sol, en nupcial abraçada,

Eugeni Ors

Lo repòs en la jornada

Per l'Antonin Perbosc

Oh, que es bonich de bon mati fer via
rebut lo bès de l'aura matinal,
quan tot just a Orient apunta'l dia,
en lo bell temps de l'estaciò estival!

Y, après, que es delitós quan l'ampla esfera
llú en lo seu cor lo sol, brillant excels,
ajaçarse dessota una olivera
contemplant los verdosos cobrecels!

Y aïxis deixar que'l temps faça sa via
mirant passar del sol la xafagor
per emprendre de nou, al caure'l dia,
la ruta delitosa en la frescor.

Aïxis, oh Humanitat, en tes matines
devia ser lo viure delitós,
com ho serà en les hores vespertines
de la tarda del nom, crepuscle hermós.

Oh, qui pogués ben ajaçat mirarse
passar la xafagor d'eix temps ingrát
y d'aquí força segles aixecarse
per prosseguir nostre camí trencat!

Joseph Aladern

«Fauto d'Ourtougràfi»

Peire Devoluy, que vei dusca al cap del pont d'Avinhon, para la borda provensala com un gos ernhos e renos japant a las bragas dels pasaires dont la cara i conven pas. Aici d'«Occitans» caminant sus la granda estrada que los reires an peirada per nos-aus taplà com pels azes e pels capelhers: «Jes! pensa, que ne pasa, d'aquel estrange monde!» E se bota a reganhar e a nos mostrar las dents.

Fort d'uno «longo e paciènto especialisacioun» dont n'abem pas la men-

dra ideia, (pensatz: sem pas dels que «sabon lou secrèt!») nos parla de naut, vietdaze! Aganta sa ferulla, o, per mehor dire, sas acanadoiras de corrector e de disciplinaire reguere que re-
tiplan las tres *domaizelas* del roman de Lois Dumur: *Héloïse Rogneuse e la Tessinoise*, (1) car n'a tres: una longa, que tusta dusca a Toloza; una mejancièra, que toca dusca a Vensa, e una corte-
ta, que servis pel rodol avinhonenc. Am l'adjutori d'aquelas tres *domaizelas* lo

(1) *Les trois Demoiselles du père Maire, «Mer-
cure de France.»*

Capolher fara l'escola à tota la terra d'Òc.

—Atencion, jove autor del *Corn de Roland*! Vostre poeme «es descara per li *fauto d'ourtougràfi* è li barbarisme dòu sistèmo Estieu-Perbosc».

—Atencion, Funel! Trepejatz «dins un bourbouï de *fauto d'ourtougràfi*».

E i a dusca à d'Avinhonencs, o pauc se n'manca, —es pas de creire! —que trepejan dins aquel «bourbouï», oc, dusca à Victor Lieutaud qu'es «empa-touia dins de *fauto d'ourtougràfi*», de «*fauto d'ourtougràfi vougudo*!» e à Ber-tier, qu'auza parlar de «terro òcitan»!

Text Provensal

Avignon, lou 11 de Febriè 1904
Moun car ami,

Veici bèn quauqui jour que vole vus gramacià d'ou mandadis subre-requist que m'aves fa de voste Got Occitan que me n'en siéu coungusta e m'en counguste delongo. Aco's uno font de pousio blouso qu'espilo e giselo aboundoso e beluguejanta e que vous enebrio. Gramaci, moun car e grand pou'to. Siés astra per la mai agusto di glòri, aquelo que s'estaco à la respelido d'uno raco, au ressurgimen d'uno nacioun. Vosto lengo es d'uno vigouriè mas-clo e sano, d'uno richesso acoulourido e neroihousso que cumplis li fèrrouros de gau e d'estrambord. B d'aquesti n'en siéu.

Vosto lengo, que m'aves agu di qu'èro pas la meuna, me i'amourre coume à la mèuno, car es la mèuno e la reconèisse em'uno joia de siéu pietadous dins soun abihage especiau que ié donnas tant pou-lidamen. Vous dire qu'amariéu pas miés l'abihage usua e tradiciounau sarié, lou sabés proun, contro ma pensada; mai estime que t'ou'i lis expressions soun lecilo e qu'èli devènon lèimo quouro soun ilustrado per un talent coumo lou vostre. Estime que discuti aquí sus sarié obro vano de pichot bourgès e qu'avèn miés à faire. Li letru se ié reconèisson toujours e, lou pople acó i'es egau. Adounc, vogo la galèro é fai-tir! Que de-longo voste engeni segond nous largue li bèlli e resplendent trobol

Vous embrasse de cor en Santo-Estello, en bello espèro de lou faire de bouco à Font-Segugno lou 21 de mai venent. Siéu per sèmpre voste devot ami-rare e ami

Pèire Decoluy.

Voli pas espelucar la letra provensala que veni de citar de cap à fons, ni la comparar al virament occitan que i ai apondut: lo Capolher podria dire qu'aco «sarié obro vano de pichot bourgès

—Sens comptar los que fan de «*fauto d'ourtougràfi*» non «*vougudo*»!

Tot aco dins una sola clasa, voli dire dins un sol n.º de *Prouvènço*! las tres domaizelas se son botadas en dansa: *Fauto d'ourtougràfi*! «*Espetaclouso ignourénci*»! Fliu! flau! —Arruquem-nos! Que voletz respondre à talas ra-zons?

Amor que plaí à n-aquel ome, que bo-ta tant d'esprit e de cortezia al cap de sas acanadoiras, de s'aviar susaquel camin, que relegigue aqués a letra d'arunan:

Text Lengadocian

Avinhon, lo 11 de Febrier 1904
Mon car amic,

Aici plan quelques jorns que voli vos grand-mercejar del mandadis subre-requist que m'abets fach de voste Got Occitan dont me soi congostat e me congosti de longa. Aco es una font de poezia blo-za que glopeja e giscla abondoza e beluguejanta e que vos embriaiga. Grand merces, mon car e grand tro-baire. Setz astat per la mai augusta de las glorias, aquela que s'estaca à la respelida d'una rasa, al re-viscolament d'una nacioun.

Vostra lenga es d'una vigor mascla e zana, d'una richessa acolorida e neroilhoza que comola los fèr-rozes de gauch e d'abondament. B d'aquestes ne soi.

Vostra lenga, que m'abets agut dich qu'era pas la meuna, me i'amorri com à la meuna, car es la meuna e la reconèisse am'una joia de siéu pietadous dins sa vestidura especia que i balhatz tant polidament. Vos dire qu'aimaria pas mai la vestidura usuala e tradicionala seria, oc sabetz proun, contro ma pensada; mas estimi que tolas las expressions son licitas e qu'elas devènon lèimas quora son illustradas per un ta-lent com lo vostre. Estimi que discuti sus aco seria obra vana d- pichot borges e qu'abemmelhor à fai-re. Los letruts se i reconèisson totjorn e, lo pople, a-co i'es egal. Donc, vogue la galèra e fai-tir! Que de-longo vostre engen segond nos alargue las belas e resplendentas trobas!

Vos embrasi de cor en Santa-Estela, en bela espèra d'oc faire de bouca à Font-Segunha lo 21 d'mai que ven. Soi per sèmpre voste devot admiraire e amic

Pèire Decoluy

e qu'avèn miés à faire.» Los legidors d'OCCITANIA sauran pron levar del jas «li *fauto d'ourtougràfi*».

Antonin Perbosc

EN JOSEP ROX

La disparicion d'En Jozèp Rox es un grand dól per l'Occitania. Aqueu prigond pensaire e poderòz trobare abià pensat e trobat que lo reviscol de la lenga d'Oc serià mai qu'un van ensajadis, se los que s'avizan d'escriure dins aquela lenga òc fazian com es mestier, vòli dire am lo bon voler de la netejar seriosament de son caibier seculari. Sens crenhe las atacas empoizonadas, En Jozèp Rox se metèt à l'òbra de bona ora e de son esfòrs sortiguèron: la *Grammaire limousine*, lo *Dictionari de la Lengua d'Aur*—qu'a pas encara paregut—e la *Chanson lemozina*, compozada de cants epics empruntats à l'istòria de son terrador, dempèi la conquista romana dusc'al temps d'ara. Aquea *Chanson lemozina* subretot es capitala al punt de vista poètic e filologic. Malgrat lo silenci calculat que s'es fait subre ela, resontira dins lossècles venents. Son autor es parvengut à arborar à la glòria vertadierament literaria una lenga dezonorada, cazuda al non-res per la culpa del Estat centralizaire e, tamben, dels escribants «patoissants» demest los quals i a fòrsa felibres. D'aprèp l'uroza espresion de Mistral, En Jozèp Rox a pogut «retrouver la mine d'or des vieux chanteurs limousins».

Los novèls Trobadors, en Lemozin com en Provensa, en Lengadòc com en Catalonha, tenon à grand onor de se dire los diciples fervorosos e los continuadors d'En Jozèp Rox.

La Cigala del Ort

La Lengua Lemosina

Tot lo país que la Mar avezina
Se pretendia Patria lemozina;
Quitamen uei, Malhorquins, Catalas
Son lemozis. . coma deuriem, aïas!

Adonc, los Born los Faidit los Bechada,
Los Ventadorn, eberida nichada,
Se respondian de sai e de lai mar...
Qu'un tal passat rend lo prezent amar!

Aco duret un. dos secles d'istoria,
L'ueis, tot d'un cop pus d'amor! pus de gloria!
Desacatet, l'aubre, totas sas reis
Qu'abia cielat dels Papas e dels Reis.

Ail Lemozis franca t-rra corteza
Revelha-te! Tant dormir es pegr-za.
Enspirai mais! Chanta mais! Pensa mais!
Floris e frucha anu-g coma jamais!

Te mescones qui te crei desaveni;
As quanti biaiss qual eime, quant engeni,
Parlar celtic, lengatge patrial
Daurat, e linde, e bon coma lo aïal!

Vos qui trevatz o la Sena o la Leira,
L'ramor de Dieu, nos gitez pus la peira!
Frances del Nort e Frances del Mietjorn,
Gens d'Oï e d'Oc sem fraires per totjorn!

* *

So qu'entreprene es un prefach immense;
Chadun lo fug... Pusque chal qu'un comense,
Comensarai, sol novel Trobador.

Reina antan, reina mai

Oh! bournat lemozis,
Aital te derevelhas
Am toutes tas abelhas
Couma lou jour luzis!

Del temps dels troubadours,
Lòu boun mial tu donnavas
Al mounde qu'estonnava
A fòrsa d'esplandours!

Enluec, enluec iavia
De lengua coum'aquela;
Apetissada d'ela.
L'Europa n' en vivia

L'Italia, ma's l'Espauha
Chantavan sas chansons
Couma, dinz la campanha,
Roussinhols e pinsous.

Delai mar, delai terra
Can batiam lou rampel,
Alemanha, Englaterra
Seguian nostre drapel.

Bochada, Born. Tourena,
Faidit et Ventedourn
Avian dinz lour peitrena
Tout lou fuec dei Miesjourn.

Si la grana es perduda
Dels Papas lemouzis,
L'estada, noun reduda
Per d'oublidous vezis,

Servem ben lour memoria,
En despiech del tralans,
Son la melhour estoria
De nostres escolans!

Lou boun Dieus es p'efoun dinz so que fa ou pensa,
El soul achaba ben so que soul ben coumensa,
Qu'es genhous e qu'es nueu en tontas sas faisons
Pren de pertout se sier de tout, tal coum'un pintre
Bouira e foun las coulours d'una tiala e bota intro)
Ple de misteriousas leissous

Doas chausas purjon tout, lou fuec emais la terra
La terra emais lou fuec. Un'autre chausa enquerria
Lava e neteja, qu'ei... las gramelas dels nelhs,
Las gramelas del cor! Ah! cant un ome pura
E damanda perdou. Dieus oblida l'enjura
E Dieus se ravisa: es be melhs!

«Ai! Lemouzi, terra courtesa»
Autrescops qu'eras gran e bel!
Engles, vencias la forsa englesa,
Frances, vencias l'ama francesa;
Passavas tout per toun crubell!
E si parlavas, si chantavas,
Lous pus valens e las pus braves:
«Sem tous esclaus, sem tas esclavas!
Aciala nous jous toun mantell!»

Mas... mas delmentre que t'enniras
D'amours, de souhnes de lezers,
E delmentre que lous deliras,
E delmentre qu'ab els te lliras

A tontas sortas de plazers,
Las! lou chastiamen te velhava
Las! la Venjansa t'espiava
Adeu siatz, lous que l'om se fiava,
Adeu-siatz, lous qntes e-pers!

La lengua d'amor, la lengua sacrada,
La lengua d'esleit, la lengua enspirada,
«Soisseubuda», couma antan se dizia,
Nostra lengua d'arr. tan facha per plaire,
Nostra lengua d'oc, nostra lengua maire,
Reina de saber e de courtesia,

Venguet tout de cop gourda, lourda et lourda:
Gourda, bouget pus, remudet pus lourda;
Sourda respondet re pus a degun,
E la granda voutz se taizet pel mounde,
E lou Lemouzi, d'ama, de cors dounde,
S'en anet al ven coum un vil rejun.

La flour d'Aquitanha eschaupida e ronta,
Trempa dinz la fanha, e s'amouzis tonta.
Enquera un pauc mais sera'n femourier.
Se bouchan lou nas e barran sa boucha.
L'estrangier qui passa enperaqui, coucha
Quar sient trop meschan, la flour, en darrier.

La qui trainava dinz la gana
Sa rauta de seda e d'azur:
La qui besanava, e besana
Dinz lou chami de calhau dur,
La reina mantenien sirventa,
La sirventa reina dema,
Se leva coumpanta e jauventa
Un rampal de bouis á la mai!

«Paschas!» sou ditz, Paschas floridas!
Renaissensa! forsa! vertut!
Raviscolon, las dep-ridas!
Retriounfia lou rebut!
Repren. oh. la paubra cachada!
La paubra eschaupita, repren!
Lou franciman t'a prou machada,
Prou murtrida. lou bataren!

Regaunhada per ta familha,
Oh! Patria dels Lemouzis,
Mostra te la sor e la filha
Dels Troubadours dels Palazis!
Chamina couma chaminavas
E l'Univers applaudira!
Domina couma dominavas,
E l'Univers benezira!

JOSEP ROX

Un Poeta a sa filla

(De Victor Hugo)

Oh! lluny, ben lluny de la via
per hont s'en va'l pecador,
camina ahont Deu t'envia...
Infant, guarda l'alegria;
lliri, guarda la blancor.

Sies humil. Què t'importa
del rich y del prepotent?
Un buf d'ayre se'ls emporta:
la fortalesa més forta
es la d'un cor innocent!

Sovint Déu, irat, espolsa
y aterra'l castell altiu;
però dins un niu de molsa
ahont canta una veu dolça,
Ell sempre mira y somriu.

Ah! resta dins la pobresa,
roman dins la soletat;
y, de tota ansia despresa,
no t'ocupi més empresa
que'l bé de l'eternitat.

Hi ha lluny de nostres viles,
enfora de nostres plors,
estanyes purs d'ones tranquiles,
hont les illetes a piles
son com a ramells de flors.

Gorchs de cel hont la lletjura
s'hi renta del cor tacat,
de tan suprema dolçura
que a llur vora fins s'atura
l'incrèdul, agenollat!

L'ombra augusta que hi domina
calma y vos torna millor;
y llur calma es tan divina,
que may l'ona crestallina
begué llàgrimes d'horror.

Lo sol, qu'en tal aygua closa,
se reflecteix clar y viu,
ab tal encant s'hi desposa,
qu'apenes senyarhi gosa
algun núvol fugitiu.

Aquets estanys, per la serra
de les montanyes gegants,
Deu los amagá en la terra,
enfora del bram qu'atterra
dels terribles oceans,

per que cap vent de malura,
cap ona mesclada ab fel
torbe o prive de dolçura
eixes conques d'aygua pura
ahont s'enmiralla'l cel.

Oh ma filla, ánima clara!
Oh llach pur de castedat!
dins l'ombra humil que t'ampara
roman hont Deu te depara
un redors més abrigat!

M. Costa y Slobera

Mallorca

SONET

Oh llunyanes cançons qu'en la infantesa
les hores m'omplenaveu d'alegria:
vingau a sadollar l'ánima mia
de la meteixa cándida pureza.

Era llavors la vida una fió encesa
que besá l'ilusió y embadalia,
pró una lluyta nefasta, cada dia
ab passions y deliris l'ha malmesa.

No ha pas vençut en eixa lluyta vana
el cor als egoïsmes dels humans...

Només li resta una alegror llunyana
en lo recort festiu dels jorns llunyans,
quan venen a endolcir l'ánima blana
les cançons oblidades dels infants.

Alfons Maseras

Barcelona

Retrats campestres

La Toneta del Madur

«Al trufaires que setz totes!» so fa-
guet la Toneta del Madur, que per aber
la lenga ponchuda com un fison mancaba
pas brica d'eime. — Cal vos dire qu'eran
aqui ataulats, bevent de café e fumant
de cigares, quatre mosurs qu'abia conegut
totes mainajas e que venian cad'an,
à las vacansas, prene lo fresque pels bo-
ses e se sieire al fogairon pairal; e se ri-
zian de la paura Toneta qu'à prepaus
d'una teca que se vezia sul gilet d'un re-
gent de la vila li venia de dire: «La vos
farai prò sautar ambe de la sanse de tru-
mentine. — Sabi bé, continhet ela, que
l'escaraunhi à plen cais, vostre frances;
es que soi pas gaire anada per las es-
colas: erem trop paures per aco faire;
de bona ora gardabi las fedas e portabi
lo vrespal, am un pot de vinada dins ca-
da biasa, à mos viels que trimaban pels
camps; dusca à dotze ans, n'abiai pas
portat que d'esclops: es per faire la pri-
mieira comunion que me cromptèron lo
primier parel de soliers. Nostre parlar
nos sufis e nos comprenem plá; sem va-
lents, fazem de bon trabal e sabem es-
taubiar; lo pan que minjam es sobent
dur; mas abem de brabas dents e de so-
lides estomacs: lo pan dur ten l'ostal
segur. Que n'a dormit de drollets dins
nostre bres tot cusionat! Mas cap dels
nostres n'a denegat son niu. — Al la vos
contarai bé, se voletz, vostra legenda.
Vaut'es, tant pauc las gulhetas vengu-
das abetz fornhat: tant leuseguts dins las
escolas de la vila, vos're parladis pri-
mier, l'abetz mesprezat; abetz apres à
parlar finament, à faire d'embarases;
las clasas finidas, vos anbalhat de bra-
bas plasas e abetz cercat de richas legi-
timas; es praco que portatz de levitas
cosudas e de gants de pel; rollatz enla-
bal per las carreiras pudentas, fazetz
los cranes, demandatz de ribans per

botar à la botonheira: anatz pels cafès
pels teatres, auzir de cansons e de mu-
zica. E, quand vos setz acatats à la
moda pels salons quand setz lases de
dire Amen als que comandan, quand los
paumons s'escanon e qu'abetz plus de
sanc pels pots alaro vos fa pas defesi
de tornar un parel de mezes als camps
ont setz nascuts e d'anar chucar la po-
pa de la vielha noirisa. Coma de go-
luts, embalatz vostra calosa de torril
am un brabe sabrot; quauques cops me-
mes vos azardatz à fretar una crosta am-
be de verjuc e d'oliva; mas que seriatz
mocats se quauqu'un de la vila vos po-
dia veire pel trauc de la sarraïha! Un
cop las vacansas finidas, partetz, las
gautas frescas e las gremlhas als els. —
Vos ai tot dit. Trufatz-vos de ieu à
vostre aize; vos ne sabi pas brica mal.
Perque tabè soi estada ta nesia de vo-
ler dire dos mots de frances, quand ne
sabi pas cap? Es igal; vos plangi totes,
e, tant cosuts que sietz, serai morta
de languina, dabant un parel de mezes,
s'eri dins vostra pel.»

E. Aurejac

Lengadoc

Lo Mirall magic

A la porta de la barraca de taulons pintats
d'un color indefinìt, obra del Sol y la mulleua, surt
el pallasso de cara estrafalaria y comensa a dirigir
al públich un discurs a manera d'exordi per anun-
ciar al fi qu'allí hi viu Kin-Fu-Cha, xino ilustre—
paraules meteixes del pallasso—que pujant totes
les nits a una torra de Pekin havia estat desde
petit mirants les estrelles que parpellejan en
lo cel blau. Y aquestes estrelles, ulls del infinìt, si-
lenciosas compuyonas de ls segles, que vosaltres
no veyen perque vos agrada més mirar els reflexes
que'l llum de gas fa al besar lo fane negrós dels
carrers, li han descobert grans secrets sublims
invents, paraules misterioses.»

«De totes aquestes coses, sols avny vos en vol
revelar una part molt petita. la més petita de to-
tes, emprò potser la més important per vosaltres.
Escolten bé qué vaig a dirvos! Aquest home, lo
ser més desgraciat de la terra, farcell de penes,

y dolors, niu de malavolenses, ha trobat pera'ls altres la manera de ser feliç. Hauen entés bé? De ser feliç!...

Donchs, aprofiteu l'ocasió! A ral! a ral l'entradal!...

Entre la multitut se sent un llarch murmull. Poch a poch comensen a destacar-se alguns individus que vergonyosament entren a la barraca, mormolant entre dents.

Un Filòsof — La Felicitat!.. Aquest miserable es capàs d'assessinar lo Pervindre!

Un Capellà — Sacrilech! la Felicitat sols està en Deu! (peró entra)

Un esceptich — La Felicitat! Vetaquí l'engany ab qué'l Demà's burla del home!

Un burgés gras — La Felicitat! Qué será això tant estrany? Si será com aquella dona antropòfoga que menjava carn humana crua?

Un Obrer — La Felicitat!... Un ral!... aixó es car!...

Segueixen d'altres, murmurant coses que semblen paraules.

Dintre d'un local estret y brut, que'l pallas-o'n diu saló d'espera, esperan tots los que han entrat.

Al cap d'una estona surt Kin-Fu-Cha; vesteix estrany trajo de magich, es un home d'uns seixanta anys, en son rostre tant prompte s'hi ven retratat lo fastich de viure com l'imatge del dolor. Lo pallaso té rahó: es l'home més desgraciat de la terra. Crida al primer y entra'l Filòsof.

(Dintre la cambra del magich)

Kin-Fu-Cha — Vos voleu ser feliç?

El Filòsof — Sí.

Kin-Fu-Cha — Feu bé. Jo tinch la recepta, però no per tots serveix; hi ha éssers que no poden ser feliços may de la vida. Vaig a mirar si vos sou digne d'ella... Teniu, agafen aquest mirall. Vaig robarlo a un dragó espantós que vivia en la més regona selva de les montanyes del Thibet; era descendent del Deu Brahma en línia colateral, com única herència sols tenia aquest mirall; jo vaig fer la mala passada de robarli. Està encautat y a mes paraules surten les coses per mi evocades. Comensém. (*Kin-Fu-Cha diu estranyes paraules y fa gestos també estranys.*)

Mireu bé; en lo mirall s'hi dibuixa'l retrat d'una dona hermosa, no sé si es Venus o Helena, poch importa això, sols sé que es la Bellesa, aixó es prou. Mireu sa cara fina, blanca, ensenyant orgullosament la pinzellada roja de sos llavis mitg oberts en alegredor somris; fixeu-vos en sos ulls, en son fons s'hi llegeixen mil histories d'amor com en un libre, mil promeses de carícies may somniades. Mireu son cos, son cos diví, de linies ondulants com les ones d'un mar calmos, ensenyant sos pits que podrien servir com los d'Helena per motllo dels calzers que'ls homes aixequen fins als Deus, Es l'amor y us somriu. No'l veyeu?...

El Filòsof — No veig res.

Kin-Fu-Cha — (*Dirigitli una irónica mirada*) No veyeu res?

El Filòsof — (*Tristem!*) Res.

Kin-Fu-Cha — Provem novament. (*Torna a dir les estranyes paraules y a fer les meteixes contorsions*) Ara cambiém d'escena. Un poble passa, passa cantant en ses mans se mouen assotant a l'ayre milers de palmes, sos fronts están coberts per llorers, les trompetes de la fama'ls segueixen pregonant un nom, un nom qu'immortalisen y que'l resso de les montanyes repeteix gojos. Aquest nom es lo vostre, aquestes palmes son vostra catifa, aquets llorers son vostra corona. No ho veyeu?... La gloria y'l poder us besuen.

El Filòsof — Res veig.

Kin-Fu-Cha — Res veyeu?

El Filòsof — Res.

Kin-Fu-Cha — Fem l'última prova. Evoquéu novament

L'escena es una oda d'Anacreont. Hermosos dorzells coronats de pampols ballan ab les ninfes dels boscos. Alegria remor s'acosta: es Dionissos rodejat dels voluptuosos satirs y'l Sol canta la cansó de la bogeria; los arbres esquinquen ses venes y deixen escorre person tronch la sava exuberant que'ls inonda, les flors reventen sos calixs y expergeixen lo lleuger núvol de son bolvim fecondant. La rialla inonda la terra, lo plaher se sobbreix en tots los cors. No ho veyeu, donchs?... El plaher us amanyaga.

El Filòsof — Res veig.

Kin-Fu-Cha — Res?

El Filòsof — No... (*Enfadat*) Sou un xerrameca miserable, qu'heu enganyat la meua bona fé per robar-me mon diner...

Kin-Fu-Cha — Estúpit!...

El Filòsof — Cercava la felicitat, perque me l'heu promesa y m'heu donat un feix de mentides.

Kin-Fu-Cha — (*Mirantseu compassivament*) Company... desgraciat company, vos sou com jo; vos heu mort l'Ilusió, veyeu clar en lo mirall de la Realitat; vos heu escanyat lo Pervindre, sols lo Passat us queda (*Empenyentlo pausadament cap a la porta*) Abans de marxar vull darvos un consell. Enfonceuse en lo fanch de la tomba, vos perteneixen al regne dels morts.

Jaume Aguadé

Barcelona

BOLEGADISA

LIBRES RECEBUDS. — «*Brs de lous Suts*,» trobas d'Auvernh, per Regis Michalias, (Amberth). — «*Un Vol per l'illa de Mallorca*,» per J. Delpont, (Perpinkan). — «*Per un Riban*,» comedia en un acte, per A. Sorreth (Tolosa). — «*Le 71e Eringlaux*,» estudi de mors militarias, per de Beaurepaire-Froment, (Paris). — «*Armanac de l'Escòla Carsinola*,» (Mont-Alban). — «*Calendari Català*,» publicat per En J. B. Batlle, (Barcelona).

L'Auvernh demorad long temps en fòra de l'accion occitana. s'esperta de mai en mai. Aprèp lo bon cantaire A. Vermenouze, ne veici un autre que met sa nòta dins lo concert espetacloz que, d'impèi la primera edicion de *Mirèio* resontis jos nòstre cèl. E aquela nòta de Regis Michalias es personala e de sera encara mai dins sas òbras venentas. En legint sos *Brs de lous Suts* (Cants de las Montanhas, òm s'apercebe que, malgrat qu'aje mirat e remirat las «*Flours de Broussos*» de Vermenouze, lo poèta vòl volar am sas alas. Acò es la melhora lauzenga que se pògue faire de sa primiera òbra. E, ara li dirai: mon bèl amic, vòstre jòs-dialecte del Livradez es à la bloza lenga d'Oc sò que l'argot parizenc es à la lenga de Victor Hugo. Es pas vòstra culpa. acò. Es la culpa de nòstres Conquistadors. Adonc, vos cal la netejar un pauc de son calubrier com an fait Mistral, en Provença, e aicest podia de faire encara mai, s'abia volgut, — Jozèp Rox, en Lemozin, e Perbòsc, en Lengadoc!

Am l'afogad Rosilhonez Juli Delpont arribi de Palma de Malhorca. Ailas! n'arribi que per la pensada! Mentretant la relacion d'aquel viatge es tant plan pintrada que, francament, me demande, aprèp l'aber legida, se, lo 6 de Julhet 1901 eri pas ieu tamben a bord del *Bellver*! Lo farai belèn un jorn, aquel viatge, am los bons companhs Perbosc e Aladern e, aquel jorn, l'agradu e precioz libret de J. Delpont sera mon guide.

Auriai pas parlat, dins aicesta Revista de lenga d'Oc, del novèl libre de mon amic de Beaurepaire-Froment «*Le 71e Eringlaux*,» pramor qu'es escrit en fransimand. Mas, i a. aquí. tantas citacions occitanas e tantas conversacions en lenga d'Oc vulgaria, que me plai de me despartir de la regla que me som empausada. Dins aquela obra (qu'es una carga a fons contra lo militarisme) se remarca sobretot de qualitat d'observacions pauc comunas entra los novèls escribans de Paris. La documentacion dels libres de Zola era, fòrsadament, somaria. Aici, es autra cauza. L'autor del «*71e Eringlaux*» a viscut la vida que descriu e l'a viscuda en la notant jorn per jorn e punt per punt. E aco vos balha una autra sensacion de realitat

que fòrsas libres d'uèi pretenduds *realistes* e que son faits am trop de fantazia. Mas aco nos menaria lenh... So qu'es mestier de retene del libre de Froment es subretot l'*esprit occitan* que l'a inspirad. A-n-aquel punt de vista, lo recomandam calrozament a nostres amics (1 vol. in-12 de 584 p. Edition de La Tradition, 60, quai des Orfèvres, Paris. —

Pasam, ara, al plus aut comic am la proza tolozana de l'amic Sorreth Aiso's l'isto ia d'un borgèz qu'a ganhat lo riban violet. Se podia pas traire un melhor partit d'aquel tème plan conegut. Quand, en Lengadoc, aurem un teatre occitan, la comedia «*Per un Riban*» i tendra una bona plasa. Mas quora aurem un teatre occitan?

Veici lo darrier nascud dels *Armanacs* occitans. Es aquel de l'*Escòla Carsinola*. Y legisi prozas e trobas dels escolens: E. Aurejac, F. Rigal, S. Faust Pefourquas, Cluzèl, L. Bouisset. I manca que quicòm del capiscòl d'onor d'aquela Escòla...

S'aquels braves Carsinols volon aprene com se deu faire un bon *Armanac*, que legiguen *Lo Calendari Català* per l'an 1905! E i a pas que los Carsinols que debrian lo legir... Ara, es una moda — bona moda tant que voldretz! — de faire espelir als quatre caires de nostra terra aquels librets de propaganda batizats *Armanacs* e que los Catalans dizon *Calendari*. Mas faire un *armanac*, aco's pas tot. Cal lo faire com oc cal. Se lo poble deu i trobar que rimallar as e galejadas per pasar lo temps, lo tot perdut dins una mar d'anuncios comercials, es pas la pena de l'abeurar d'aquela basa literatura. Nostre poble a mai bezonh d'enenhaments que de badinatges Los Catalans an compres aco, e vaqui perque nos pasan. Relegiguem lor *Calendari*!

«OCCITANIA» A «PROUVENÇO!».—Devoluy ten à un faire una reputacion de *profeta*. Grand merces! Es pas profeta qui vol! Per ara. laissem aco. I tornarem plus lenh o un autre cop. Dins lo n. 2 de son «aurifour», escriu aiso: «Souto aqueu titre (OCCITANIA) que *significo rên*, que *represento istourricamen rên*... ven de parèisse à Barcilouno em'à Toulouso un revisto *franco-catalano-esperantisto*, etc. etc... Vezètz dejà que quand es question de saludar un *novèl* confraire. lo director de «Prouvenço» coneis com pas un las leis de la cortèzia... Demest tots los jornals e totas las revistas que nos au mandat la benvenguda en Francia com en Espanha, i a que «Prouvenço» qu'a debrembat las règlas elementarias de la politesa... Acò me fa mens que res *personalement*. Mas m'agrada de m'arrestar aquí-subre per mostrar que la passion descabestrada del autoritarisme abugla nòstre paure Capolher. Pod pas me perdonar la *fran*

ca opozicion qu'ai feita à son projèct de revolucion felibrenca. E anatz veire duscas à qual punt aquel ome s'i vei plus. «Occitania», d'après el, «signifia ren, represento istoricamen ren». Lo mandà à l'escola, — à l'escola mistralenca! Dins lo «Tresor dòn Felibrige» Mistral, dis: «OCCITANIO» bas latin: *occitania* (1370), c. f. *Occitanie*, nom par lequel les «lettrés désignent quelquefois le Midi de la France et, en particulier, le Languedoc». — Cit. «Viti-mos de la tyrannie, — se venon dins l'Occitania». «J.-A. Peyrotes». — «Salut, o bello Occitanie!» «(F. Vidal). — 1.re mot OCCITANIA ou patria lingue «Occitane est la traduction u itée dans les actes «latins des XIII et XIV siècles pour désigner la «province de Languedoc» (T¹ 11. p. 431. c. 2.)

Et nunc erudimini! Dirai res del epítete «fran-co» balhad à-n-aicesta revista per Devoluy. O a perdut lo sen o s'es trop afanad en escriuent. Metem que se sia trop afanad. Mas, i a, aquí darrier, l'epítete *esperantisto*, qu'ai pas encara degestid. Es subreclar que Devoluy a volgut amb aquel mot, faire marrida mosegadura. Dins aicest N^o, Perbosc li respond. Dent per dent. S'e, pas content d'aco li servirem altra cauza. Sem provesids de tot. En atendent, podem pas remandar à un'autre cop so qu'abem à dire uoi. Per probar als lectors de *Prouvenço!* que los *esperantistas* d'OCCITANIA parlan «du... nez» — com dis am lo boa Rabelais — balha una citacion pro encomprensible de Paul Rejin. Paul Rejin es Paul Rejin e fa so que li plai. Es pas encara lo director d'OCCITANIA. Mas voler dire que la lenga literaria e la grafia de Perbosc e de ieu son aquelas de Paul Rejin, es voler dire lo contrari de la veritat!

Arribem à la granda question, la question del «secret»! L'aireis que i a un «secret» felibrenc! Ni vos u ieu nos seriam dotads d'acò. La «Terro d'Occ», de Tolozo, compren res à tots aquels misteris e demanda una explicacion. Quand an legit dins *Prouvenço!* aicestas regas: «*Aquéu voucable: «occitans» deu estre rigourousamen forbaudi per «touti li que «saben lou secret» o que voien «l'apprendre», los felibres de Tolozo son estads estomagads. Que! se son dit, auriam dempei quatorze ans aparat la «Comtesse» en ciutat de Tolozo; auriam esperat l'ama eudormida de la Rasa, dins nostra enconrada que, istoricament, sinhifica quicom; auriam fait Jòcs-floralsubre Jòcs-florals; auriam remes un pauc en onor demest las gents que balhan «lou touu» nostra lenga reirala, e tot aco per arribar à n's faire dire *oficialament* pel Capoiher de «l'Accio»: «Sabètz pas encara lo Secret»? Vos tracasetz pas tant, o Tolozans! Lo famoz «secret» es un merle blanc, à mens que no s'ia lo de *Pulcinella!* Lo «secret» es una iuvencion per necis!*

Acabare a aicesta *clarissim* respossa per una simpia demanda. A prepaus de la Crozada contra los Albigezes meza en cauza i a qualque temps, per *Mont-Segur* e lo *Rampèu*, Devoluy declara que, dins sos discorses sant estelencs, a jamais

parlat dels Albigezes, e que i a pas agut gaire mai d'Albigezes dins nostre Miechjorn que de «Kroumir» en Tunizia! Veici nostra question: Es que *«lis os croní de nosti reire de Mount-Segur que blanquejeron à l'abandon dins li terraire»* (cf. discors de Santa-Estella à Beziers Mai 1902) eran los oses de *catolics romans*? Lo felibre del *Rampèu* estudia l'istoria dins lo P. Lorient. Ara, Devoluy — que deu aber debrembat tamben la Sant-Bartolomen y e las Dragonadas — l'estudia dins Peire de Vaux-Cernay, capelan de Montfort. Seria de creire qu'es anad à Canossa!

PROSPER ESTIEU.

Glosa

*Carnestoltes quinze volles
y Nadal de mès e mès,
tots los dies fossin festa,
la Quaresma may vingués.
Tots los dies poguè viure
sota un cel abonant,
a tothora poguè riure
francament, a tots esclat.
T'ení uns ulis guspirejantvos
ab un cor enamorat.
Unes corves que glateixen
per l'abràc de l'estimat.
Unes trenes fulgurantes
per poguerles destrenar.
Unes galtes sonrosades
per poguer petonejar.
Unes roses ben enses;
un cel blau de dia clar.
Y la terra tota vostra
sols per riure y festejar!*

Joseph M. de Sucre

En honor d'en Mistral

L'Aplech Catalanista ha enviat un telegrama a Frederich Mistral protestant del fallament de l'Academia Sueca que li escatimà'l premi Nobel. L'Aplech prepara també una gran solemnitat per festejar lo triomf del gran poeta occità a la qual probablement hi assistirà l'autor de *Mirèio*, per qui's fa la festa. Ja'n parlarem llargament.

MOVIMENT CATALANISTA

LIBRES.— *Lectura y ortografia de la Llengua Catalana*, seguides de l'ortografia castellana per Mossèn Marian Grandia. Un facicle de 64 pl. 2 rals.

En les 64 planes d'aquest petit opuscul, ha condensat Mossèn Grandia, ben garbellat y triat, tot lo que cal saber per escriure correctament la nostra llengua. Pensèm que aquest treball, tan metòdic, tan meticolós, tan ben exposat y classificat, no podrà ser degudament apreciat per lo públich d'avuy, avesat a escriure'l català desconcertadament com una llengua bárbara que no obheix a regles de cap mena. Mes les persones ilustrades, les que coneixin la complicadíssima ortografia francesa, ab sa varietat de vocals y ses nombroses supresions y metàtesis, podràn comparar y estudiar aleshores la ortografia de nostra llengua fixada per lo sabi filòlech, y senç dupte que la consideraran com la més racional y adequada al geni de nostra llengua, y a la qual hauran de venir a parar tots los escriptors que vulgan emprendre la veritable via de nostra restauració llingüística.

Tal colp en la fonètica podrien senyalarshi alguns petits defectes propis o deguts a la influència del pahis d'hont es fill l'autor, mes això son nimietats al costat del hermós plan general de la seva obra ortogràfica, la qual voldriem veure adoptada per tots nostres escriptors y diariistes. Quin pas més gran seria per l'esplendor de nostra literatura lo dia que, respectant totes les varietats, adoptessin totes les regles generals que tota llengua deu tenir a fi de distingirse de les altres! Això vindrà indubtablement, mes cal esperar que la maror de la experiència vaja llençant a la platja per inútils los vells y rutinaris sistemes ortogràfics que avuy

fan de la escriptura catalana un conjunt abigarrat y enutjós que cal fer desaparèixer.

OCCITANIA, interessada en unificar nostre llenguatge, recomana sincerament a tots sos amichs d'ençà y d'enllà'l Pireneu que vulgan conèixer a fons la ortografia y caràcter de nostra llengua l'estudi de la obreta que acaba de publicar Mossèn Grandia, ja que son reduhit preu de 50 cèntims l'exemplar fa que pugan anar a mans de tothom.

—
Bastides y pedruscall, poesies y epigrames d'en Joseph Plana y Dorca, 208 pl. 2 pts.

Lo senyor Plana y Dorca, no obstant se dongue a conèixe ara en nostres lletres es ja d'alguna edat en la vida. Ha passat la seva joventut molt lluny de Catalunya, mes no per això ha oblidat ni un sol moment la nostra estimada llengua y d'ella se ha valgut per donar forma a ses inspiracions literaries filosòfiques. Influit per altres societats, altres estudis y altres educacions ben diferents de les nostres, lo llibre en conjunt fa un efecte estrany, se separa completament de lo que aquí sol ferse, constituhint una nota ben especial en la nostra literatura. Entre'ls epigrames y pensaments n'hi sovintegen de ben gràfics y ensopegats que revelen no poch ingeni y cultura en lo senyor Plana.

—
PREMPSA.— Ultimament nostres amichs de Reus han donat a la publicació *Patria Nova*, aixerida y valenta revista nacionalista, en la que hi col·laboren alguns felibres, entre ells nostre eminent poeta l'Antonin Perbosc.

A Sant Andreu de Palomar ha sortit *Germanor*, notable revista ilustrada y redactada ab gust, en la qual s'hi veu la mà magistral de nostre amich l'Ignasi Iglesias. Hi col·laboren los més notables de nostres moderns literats.

A Barcelona ha aparegut *Arenir*, periòdich de nous horitzons de perfecció social, en lo qual s'hi veuen treballs ben remarcables, inspirats en les idees més modernes y atrevides de la sociologia. Es una altra prova de que no tots los que escriuen en català miran cap enrera. OCCITANIA es un dels que hi miran cap enrera, voldria recular fins al sigle XIII, però es sols per que desde allí pogués pendre embestida y no parar fins a posarse al devant de tothom.

Espero de Katalunjo.— Ab aquest títol ha vist la llum a Ceret de Cerdanya una revista redactada en català y destinada a propagar la llengua *Esperanto* en les terres de llengua catalana. La revista es orgue del «Aplech Esperantista de Catalunya», associació constituïda en aquella vila catalana, y es segurament lo primer periòdich català que veu la llum en la terra catalana sotmesa al jou francès.

La recomanem a tots nostres amichs y felicitèm coralment al benemerit «Aplech esperantista» y en particular al seu entusiasta secretari en Pau Berthelot per honrar aixís la nostra llengua, tan oblidada y menyspreada enllà dels Pyreneus ¡Visca Ceret!

—
TEATRES.—Derrerrament lo moviment teatral català ha sigut tan extens, qu'ens es impossible donarne compte detallat per falta d'espai. Entre les obres més importants citarem les següents.

Al *Romea* s'ha estrenat y continua fentse ab gran èxit *La nit de l'Amor*, fantasia dramàtica d'en Santiago Russinyol ilustrada ab escayenta musica del mestre Enrich Morera. Hi ha escenes ben hermoses encare que no hi falten caygudes lamentables formant un conjunt desigual que donen un caracter extravagant a l'obra que un no sab com classificar.

Després de l'*Escudellometre*, broma

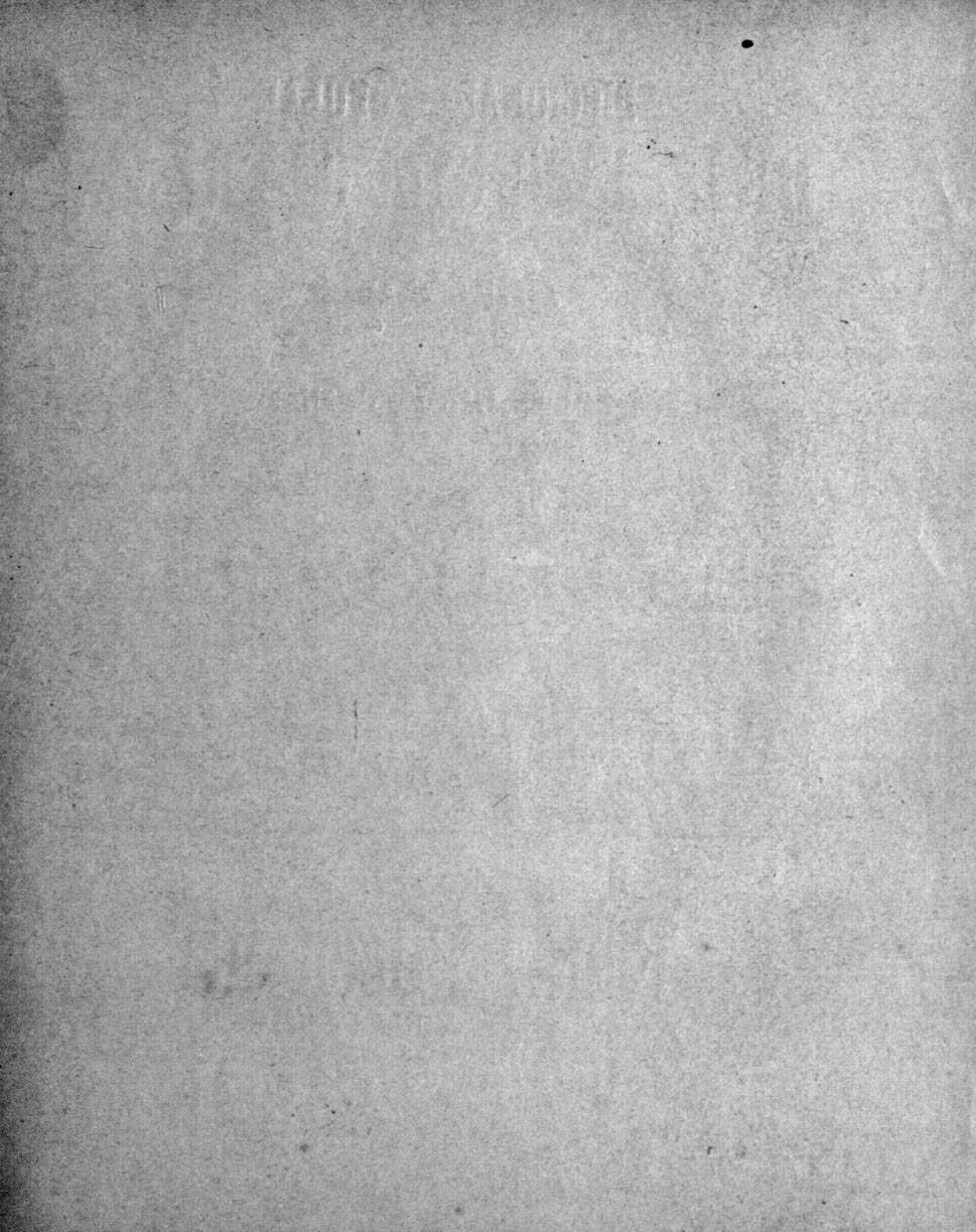
de mal gust del meteix autor, s'ha estrenat també d'ell meteix lo drama *La Lletja*, que provocà un escandel y que tothom convé en considerar com a l'obra més dolenta de l'autor. Vagi en cuydado'l senyor Russinyol en procurar que no li passi com a n'en Pitarra al volguer fugirse del seu art ficantse a dramatisar conflictes que si son del dia no son per les seves mans. No perdi la bona fama guanyada en obrés anteriors que sempre's veuran ab gust.

Lo noy mimat, del jove Puig y Ferrer, es una senzilla joguina, però dins de la seva poca importancia com a obra es hermosissima com a genre y com a art, puig indica'l camí per hont deu haver de dirigir-se la veritable comedia moderna si vol assolir lo seu fi, que es lo d'instruhir y moralisar la societat. Esperem que l'afortunat autor de *La Dama Alegre* nos donarà aviat una altra obra de la talla d'aquesta. De pas, consignem que aquest drama s'acaba de publicar bellament editat per la casa Llopis, de la Rambla del Mitg.

En Pompejus Creuhet ha estrenat també al Romea un bonich monolech titulat *Boca d'Infern*, que encar que sembla fet espressament per aficionats de teatre catòlich, no deix de ser una veritable obra literaria que en res desdiu de l'excelents condicions de l'autor de *La Morta*. Ara té en ensaig la peça *Claror de posta* que esperem veure ab ansia.

Al *Espernyol* s'ha estrenat lo drama d'Ibsen *Romersholm*, obtenint l'entusiasta aplauso del públich ilustrat, que escoltà embadalit la gran obra del gran dramaturch noruech. La traducció es deguda a l'afogat batallador dels ideals moderns en Felip Cortiella, qui també ha editat l'obra enriquint ab ella la dramàtica catalana. No cal dir que la seva tasca es digne d'encoratjament.

J. ALADERN

DICCIONARI POPULAR DE LA LLENGUA CATALANA

REDACTAT Y ORDENAT

— PER —

JOSEPH ALADERN

Triplika al mès complert dels *Diccionaris Catalans* publicats fins avuy y contindra prop de mitg milió de paraules i lustrades ab llurs etimologies llatines, gregues, arábiques y hebrayques per lo sabi filòlech

MOSSÈN MARIAN GRANDIA

Un Quadern de 16 planes setmanal.

25 cèntims cada Quadern.

Lo Got Occitan

Tròbas en lenga d'Oc

PER

ANTONIN PERBOSC

am un abant-prepaus de Prosper Estieu e de melodias de Paul Vidal e Paul Regin, am traduccion francesa dret-à-dret. 1 vol. in-8° de XII-308 pajas. Prex del exemplari: 4 francs. En venda als bureus d'*Occitania*.

PER PAREISE ONGAN

Flors d'Occitania

Tròbas en lenga d'Oc

PER

PROSPER ESTIEU

Se soscriu, al prex de 4 fr. encò del Autor, a Raissac-subre-Lampy [Aude] Se pagara qu'aprèp recepcion del obratge, que sera un bèl in-8 de 450 pajas am traduccion francesa dret-à-dret. *L'aura exemplaris que pels soscriptors.* Esperam qu'aicestis seran lèu pro nombrozes.